

"په افغانستان کې د بیان د آزادۍ" په اړه د کابل پریکړه لیک
د بیان د آزادۍ په اړه د ډیرو برخه والو د غونډې په واسطه
کابل، افغانستان
د مارچ ۳۰ نیټه

افغان ژورنالېستانو، د خبري رسنیو اومدني ټولني سازمانونو نن غونډه درلوده، چې د فکر او نظریو د بیانولو لپاره په بېره د تنگېدونکې چاپیریال او د خبري رسنیو او افغانانو لپاره معلوماتو ته د لاسرسۍ د زیاتېدونکې محدودیتونو په اړه خپلې اندېښنې څرگندې کړې.

په دې سر بېره مور اندېښنه لرو، چې افغانستان د ژورنالېستانو، مدني ټولني او عادي افغانانو لپاره، چې غواړي معلومات، نظریات راغونډ او خپاره کړي او د خپل ملک او ژوند په باره کې د معلوماتو په رڼا کې پرېکړې وکړي، نا امنه ځای دی. له راتلونکيو ټاکنو سره زموږ اندېښنې نور هم زور اخلي .

مور، برخه وال ددې تایید کوو چې:

۱. د بیان آزادۍ، د معلوماتو اخیستل او خپرول د افغانستان د خلکو یو نه بېلېدونکی حق دی، چې اساسي قانون او نړیوالو قوانینو تضمین کړی، باید د ټولو افغاني قوانینو، د دولت او نورو له خوا یې درناوي وشي او وساتل شي.

۲. ټولې خواوې د دولت، نړیوالو نظامي قوتونو، مخالفو ډلو، شورشیانو او نورو وسلوالو ډلو په گډون ددې مسوولیت لري، چې د دې حق احترام وکړي، هغه وساتي، له دې څخه ډډه وکړي، چې ژورنالستان او نور کسان، چې د بیان د آزادۍ د اصل پر بنسټ معلومات راغونډوي، خپروي یې او یا صرف په دې بنیاد، چې خپلې نظریې بیانوي، تهدید کړي، پر هغوی برید وکړي، وېي وژني، و یې تېښتوي او یا یې بندیان کړي.

۳. مور په ټینګه سره هغه موندنې او سپارښتنې تصدیق کوو، چې "په افغانستان کې د بیان د آزادۍ حالت: د سلا مشورو لنډیز" تر عنوان لاندې راپور کې خپرې شوي دي.

۴. مور خپلو هغو مسوولیتونو ته ژمن یو، چې غواړي بشري حقونو ته درناوي وشي، د قانون حاکمیت برلاسی او یو سوله ییز او دیموکرات افغانستان رامنځ ته شي.

مور برخه وال دې پایلې ته رسېږو چې،

۵. د معلوماتو او بیان آزادي، د آزادو عادلانه ټاکنو، پرله پسې ټولنیز او اقتصادي پرمختګ او د مشروع او مسوولیت منونکو دیموکراتیکو موسساتو او دارنګه د یوې داسې عادلانه او آزادې ټولني لپاره اړینه ده چې د قانون د حاکمیت پر بنسټ ولاړه وي؛

۶. د افغان ملکي وګړیو، ژورنالېستانو او په ځانګړي ډول د ښځینه خبریالانو، همدارنګه د مدني ټولني او بشري حقونو د کارکوونکيو د خونديتوب او ساتنې په باب زیاتي اندېښنې شته، نو له همدې امله مور په افغان او نړیوالو چارواکيو غږ کوو، چې په هېواد کې د امنیت د ښه کولو لپاره سملاسي ګامونه اوچت کړي.

۷. افغان خبري رسنۍ او مدني ټولنه د قومي، ژبنيو او ایډیالوژیکي اختلافونو له امله له ګواښ سره مخ دي، چې دا په خپل وار په ټولنه کې اختلافونو ته لمن وهي، نو له همدې امله مور د ټولو هغو غوښتنو هرکلی کوو، چې د یوالي، ګډې همکارۍ، د بهرنیو مالي مرستو په اړه د روڼ توب او حساب ورکولو په لټه کې وي او د کرکې پیدا کوونکې پروپاګندي پروړاندې ګډ دریځ غوره کړي.

۸. د افغان خبري رسنيو د بنسټونو له خوا د معلوماتو خپرول او د خبري رسنيو د بنسټيزو تاسيساتو خپلول ، ددې لپاره ضروري دي ، چې په ډيموکراسۍ او پرمختگ پورې اړوند مهمې مسلې روښانه ، په ملي، سيمه ييزه او نړيواله کچه خبرو اترو ته پراختيا ورکړي، ترڅو عامه پوهاوی رامنځ ته شي.

۹. په تگلارې او قانوني چوکاټ کې بايد غوره والی راشي ، خو د دې ډاډ پيدا شي ، چې په دې وسيله د معلوماتو آزاد لېږد، د نظريو او فکرونو ډېروالي ته احترام او د هغوی ساتنه کيږي.

موږ، برخه وال دي ته ژمن يو، چې:

۱۰. د اندېښني وړ مسلو د حل کولو په موخه لکه د رسنيو د قانون تعقيب ، په دې اړه د پرمختگونو څارنه ، له دولت او نړيوالې ټولني سره د بشري حقونو د وضعيت د ښه والي او په ځانگړي ډول د بيان د ازادۍ په اړه خبرو اترو ته ادامه ورکوو.

۱۱. د ژورنالېستانو او ډله ييزه رسنيو لپاره د اخلاقي اصولو جوړول ، چې د معلوماتو توليد او خپرول پخپله اداره کړي ، د لايحې د ډاډ په خاطر يو ميکانيزم رامنځته کړي. او ورسره به د دولت له اړخه د برابرې شويو مقرراتو او د ډله ييزه رسنيو د څارني اړتيا محدوده کړي.

۱۲. د رسنيو د همکارانو ترمنځ ، چې په سيمه ييزه کچه شتون لري د همغږۍ د پياوړتيا روحي رامنځ ته کول ، چې په پايله کې د دوی مسلکي مهارتونه پياوړی شي ، د مهمو مسلو پوښښ او عامه وگړيو ته د معلوماتو لاسرسي په برخه کې غوره والی راشي .

۱۳. د ډله ييزه رسنيو د سازمانونو او خبريالانو د ټولنو ترمنځ د يووالي پياوړي کول، څوپه ټوليز ډول د ډله ييزه رسنيو د شراکت د مخ پر زياتېدونکيو تمايلاتو، طرفداره راپور ورکولو او د ډله ييزه رسنيو ترمنځ د ویش په هکله گډه مبارزه وشي، کوم چې د سياستوالو، سياسي ډلو، دولت، بهرنيو قوتونو او وسلوالو له لوري ناوړه کارول کيږي.

۱۴. د ډله ييزه رسنيو د سازمانونو او خبريالانو د ټولنو له خوا د روڼو او حسابي کړنو د ترسره کولو لپاره، او همدارنگه د ډله ييزه رسنيو د سازمانونو او خبريالانو د ټولنو د تمویل د تدبيرونو او د ډله ييزه رسنيو د تر لاسه شويو عايداتو په هکله د مناسبو مالياتو پخاطر له دولت او نړيوالې ټولني سره مرسته کوو.

۱۵. له کورنيو او نړيوالو سازمانونو سره د اندېښني وړ مسلو د حل کولو ، له خبريالانو، مدني ټولني او د بشري حقونو د فعالينو د کار د ښه والی په برخه کې مرسته کوو.

موږ برخه وال:

۱۶. د دې غوښتنه کوو، چې د افغانستان دولت بايد د افغان ژورنالېستانو او د مدني ټولني له فعالينو سره د ناوړه چلند، ټينتونې، توقيف او وژني پېښې تر پلټني لاندې ونيسي، خو په دې توگه د قربانيانو او دهغوی د کورنيو حقوق خوندي شي ، د زياتېدونکي معافيت له فرهنگ سره مجادله وکړي او د هېواد دامنيتي، قانوني او قضايي موسسو اعتبار بېرته پرځای کړي.

۱۷. په نړيواله ټولنه او افغان دولت غږ کوو ، چې د بيان آزادي، ژورنالېستانو او د رسنيو د موسسو ساتنه د خپلې تگلارې په لومړيتوب کې ځای ورکړي ، د ټول هېواد په تېره بيا د ولايتونو په کچه د قانون حاکميت او د بيان د ازادۍ د ښه والي لپاره گړندي گامونه پورته کړي .

۱۸. په افغان حکومت اوملي شورا باندې غبر کوو ، چې د ډله ییزو رسنیو د قانون په اړه توافق ته ورسیري، ددغه قانون د سملاسي او چټک پلي کولو لپاره لاره هواره کړي اوله نړیوالې ټولني څخه غواړو، چې په دې بهیر کې زموږ ملاتړي شي.

۱۹. په افغان حکومت اونړیواله ټولنه غبر کوو، چې د افغانستان رادیو تلویزیون د ملاتړ لپاره سملاسي گامونه پورته کړي، چې هغه د عامه خدماتو د ناشر په توگه خپله دنده ترسره کړای شي.

۲۰. د افغانستان د دولت او نړیوالې ټولني د ډیر زیات ملاتړ د اقدام غوښتنه کوو ، چې معلوماتو ته په مرکزي او د ولایتونو په کچه په ټولیزه توگه رسیدنه ښه کړي، چې د اصلي ستونزو په اړه په تېره بیا په هېواد کې د ټولټاکنو، امنیتي او پرمختیایي چارو تر پوښښ لاندې راوستل ښه والی ومومي.

۲۱. د نړیوالې ټولني له خوا افغاني رسنیو، ژورنالېستانو، د بشري حقونو او مدني ټولنو فعالینو او موسوسو سره د زیاتواو همغږه مرستو غوښتنه کوو ، څو د بیان د آزادۍ، معلوماتو ته د رسیدني د ژورنالېستانو او نورو زیانمنېدونکیو ډلو خونديتوب او ساتنه تامین کړي.

۲۲. په افغاني رسنیو ، د ژورنالېستانو په ټولنو ، مرستندویه سرچینو او پر افغان دولت غبر کوو، چې د معلوماتو د شریکولو او د نادولتي رسنیو د تمویل د ارزونې او پلټنې یو گډ میکانیزم رامنځته کړي، چې روڼتوب او احتساب لا پسی په ښه توگه ترسره او د رسنیو د " سیاسیتوب " مخه ونیسی.

۲۳. افغان ژورنالېستان ، رښی او مدني ټولني د دې لپاره هڅوو ، چې د گډې موخي او د بیان د آزادۍ د تامین لپاره کار وکړي.

په افغانستان کې د بیان د آزادۍ په اړه د څو اړخیزو برخه والو سلا مشورې.

کابل – افغانستان

د مارچ ۳۰ کال ۲۰۰۹